

To Dilshoda Farhodzod

A Sogdian fragment containing the parable of pearl-borer and the division of the day into three parts¹

In the manuscript M 135, in Manichaean script, which contains two adaptations from Sogdian texts, we find the parable of the pearl-borer as well as a passage concerning the division of the daytime.

1. The parable of pearl-borer is also found in the fragment So 18300 (T i T M 418), in Sogdian script, that represents a grammatically more correct recension. The fable itself is known from the prologue that Burzōyag the Physician has written to his collection of Indian stories, called the Karelag ud Damnag.²
2. The Aryans divided the day into three(-four) parts. In the R̥gveda-Saṃhitā the three watches are called *try āryamā*, ‘three Aryaman’ of man for the worship of deities.³ These three parts are connected with three Soma libations in the morning, the midday and the evening (Skt. *tri-savana-*, *triḥ-snāna-*): the offering at dawn belongs to the Vasu, the offering at noon to the Rudra, and the third offering to the Āditya and all deities.⁴ Zaraθuštra declares that these three watches (*ušah*, *arēm.piθβā*, and *xšapā*) remind an intelligent person of his objective.⁵ It seems that this division goes back to the Indo-European vision of the ternary world. For example, in the Irish narrative about Cú Chulainn’s childhood we learn that king Conchobar divided his day (*lá*) into three parts: the first third (*cétna trian* ‘first, the one-third’) of the day should be devoted to watching the youths play games of skill, especially of hurling; the second third (*trian tánaise*) of the day, to playing draughts and chess; and the last third (*trian dédenach*) to feasting on

¹ . W. B. Henning, “Sogdian Tales”, BSOAS, XI 1945, 465-487.

² . Henning states : “Differently from Burzōi, the Sogdian narrator told the story in the form of a lawsuit.” (466) After the edition of the Persian version of the Karelag ud Damnag, the داستانهای بیدپای, we note that the original story narrated by Burzōyag was in the form of lawsuit.

³ . RV 5.29.1.

⁴ . Cf., for example, Chāndogya Upaniṣad, 24.1.

⁵ . Y 44.5.

meat and quaffing ale, till drowsiness sets in, while minstrels and harpers indulges favourable placidity of mind and disposition.⁶ In the Ēvēn of Ardašēr, the Persian king, the division of the day reflects better the three (-four) *pištra* of the Aryan society. The book of Kāvus gives a similar division.

M 135 shows how Manichaeans inserted Aryan texts in their own books, and confirms the instinctive idea once proposed by Widengren: “Manichaean verse offer specimens of lively nature descriptions like those of the cheerful depictions of the arrival of spring encountered in neo-Persian poetry. ... Here (in the so-called Bēma psalm) is encountered the same affectionate observation of nature as is to be met in a Middle Iranian fragment. Instinctively the question how this vivid appreciation of nature could harmonize with the Manichaean outlook on the world thrusts itself forward. Possibly the solution to the problem lies in Manichaean poets having incorporated portions of lost Middle Iranian verse into their own compositions or that they imitated that fashion of verse. They are hardly likely of heir own accord to have been so warmly enthusiastic over the beauty of the world, the work of the satanic powers.”⁷

Raham Asha,

amurdād rōz ī ādur māh sāl 1389 yazdegirdīg (20 March 2020)

⁶ . Incipiunt macgnímrada Con Culaind (*Táin Bó Cúalnge* from the Book of Leinster, Text 4)

⁷ . G. Widengren, *Mani and Manichaeism*, London, 1961, 90-1.

Parable of pearl-borer
On the pearl-borer
The explanation of the parable

A dispute arose, and it could not be concluded (by agreement). Then, the next day they went before a judge for a judgement.

The proprietor (of the pearls) said thus: “Milord, I engaged this man for one day, for the sum of a hundred gold denarii, that he should bore my pearls. Not only he has not yet bored any pearls, but now he claims his wages from me.”

The workingman addressed the judge thus: “Milord, when this gentleman saw me on the side of market place, he asked me: ‘What work do you know (to do)?’ I (humbly) said: ‘Sir, any (type of) work you will order me, I know (to do) it all. When he took me to his house, he ordered me to play on the lute. And until dusk I played on the lute by the order of the proprietor (of the pearls).’

The judge determined (after inquiry) this judgement: “You engaged this man as a worker. So, for what reason did not you order him to bore your pearls, but bid him play on the lute instead? The wages of the (working) man will have to be paid totally. And if still it is needed any pearls to be bored, then give him again another hundred gold denarii, and he shall then bore your pearls on another day.”

Thus the proprietor of pearls resignedly paid the hundred gold denarii, and his pearls remained unbored for another day, and he himself was covered with shame and regret.

The pearl-borer himself is the body. The hundred gold denarii is the life of a hundred years. The proprietor of pearls is the soul. The act of boring the pearls is the good deed. ...

(M: The sage give this explanation: That man who knows all arts and skills, is himself the body ...)

*

M: ... himself ... a person on account of good deeds ... That one is a righteous Electus who saves many people from Darkness (/ Hell), and becomes (their) guide to the Best Existence (Paradise). And now I order you, Auditors, thus: As much strength and force as you may have, you should always strive for the improvement of your soul. Retain my orders and injunctions in the memory, and that straight path and right way which I have shown you, that is, the pure religion. Strive

through that way so that you will come to me (to enjoy) the eternal life.

Then all the auditors did rejoice much, and became content due to the divine discourse and invaluable order(s) which they had heard from the apostle, lord Mār-Mānī. They paid refined homage (to him), and received the ordination (by him) ...

*

To divide the day into three parts

Again the apostle, the lord Mār-Mānī declared thus:

The wise and soul-living one⁸ needs to divide the day into three parts:

One (part) is for the service of lords and rulers in order that they should be content, their majesty should not be afflicted, and that they do not utter imprecations and impose a penalty.

The second part is for doing his best in household works, for tilling and sowing, for pieces of land and patrimony, for buying and selling, in order that the house should be maintained, that the wife and children should not become miserable, and that relatives, dear ones, and loving persons should be paid attention.

[The third part is for] ...

Text

M 135a I

[mry'rt] swmby 'zynd
čn mry'rt swmbyy
'zyndyy [xwyčk'wy]

məryārət-sumbē āzend
cən məryārətsumbē
āzəndī xvēckāvē

R

¹ ptjy'mč wβ'
pətžiyāmj uβa.

² 'rtyny fršt'h
erti nē farəšta

³ βwʔ oo 'rty pʔs'r

⁸. *vənē γərβāk əti frīrəvān ādē* corresponding with Pers. *niyūsāgān huruvānān* (M 36)

βōt. erti pətsār

- 4 δβtyk myδ kw xtw
δəβdīk mēθ kō xətu
- 5 s' r pr xty' k šw' nd
sār par xətyāk šəvand.
- 6 oo ' rtxw xypδ' wnd
ərt-xō xēpθāvand
- 7 w' nw w' β kt βγ
vānō vāβ kat-βay
- 8 mwnw mrty 1 myδ pr
munō martiy ēv mēθ par
- 9 100 δyn' r zyrn ptxryt
səta dēnār zern pətxrīt-
- 10 δ' rm o w' nw ' tymy
-dāram vānō əti-mē
- 11 mry' r t swmbyy oo
məryārət sumbē.
- 12 ' rty tym ' yδč mry' rt
ərti tim ēdc mərgārət
- 13 nyy swmbt o ' r tny
nē sumbt. ərt-mē
- 14 qδryy prxyy xwjt
kəθrē parxē xōžt-
- 15 skwn oo ' rtyxw mr' z
-əskun. ərti xō mərəz
- 16 mrtyy +kw xtw s' r
martiy kō xətu sār

V

- 1 (17) w' nw ptyškwy k t
vānō pətīškəvəy kat-
- 2 (18) βγ ywnyy fšy' ws
-βay yunē fəšyāus
- 3 (19) č' nw t' m' w' črn
cānō tā mā vācərən
- 4 (20) kwsyy wyn o ' tymy
kōsī vēn, əti-mē

- 5 (21) w'nw ps' kδwtyḥ
vānō pəsa kaδ-uti
- 6 (22) čw 'rq γrβyy oo
cu ark γərβī?
- 7 (23) 'rtšy 'zw w'nw
ərt-šē əzu vānō
- 8 (24) ptyškwy y kt βγ wyspw
pətiškəvay kat-βay vispu
- 9 (25) 'rk čw 'tymy tγw
ark cu əti-mē təyu
- 10 (26) frm'y y o 'rty s' t
fərmāyi. ərti sāt
- 11 (27) wyspw 'rk γrβ' m
vispu ark γərβam.
- 12 (28) 'tymy č'nw kw x'n'
əti-mē cānō kō xānā
- 13 (29) s' r šykr oo 'rṯmy
sār šīkər, ərt-mē
- 14 (30) wyn' fr' m'y jtyy
vīnā fəramāy žəti.
- 15 (31) oo 'rty βy' ryy prm
ərti βyārē pərəm
- 16 (32) prw xypδ' wndyḥ
parō xēpθāvandī

M 135b I

M 135b 2B

R

- 1 (33) frm' n wyn' jytw
fərmān vīnā žətu-
- 2 (34) δ' rm o 'rtšw xtw
-δāram. ərt-šu xətu
- 3 (35) w'nw pδk' nym'y
vānō pəδka nəmāy
- 4 (36) kt tγw wny mrt y mr' z
kat təyu unē martiy mərāz
- 5 (37) ptxrytδ' ryy o 'rtšw

pətxrīt-ðārī. ərt-šu

- 6 (38) čqn'č pyδ'r
cəkənac pəðār
- 7 (39) mry'rṭ nyy frm'y
məryārət nē fərmāyī
- 8 (40) swβty o p' rtyšy
suβdi? pārti-šē
- 9 (41) xww wyn' jnyy frm't
xō vīnā žəni fərmāt-
- 10 (42) δ'ryy o ' rty wny mry
-ðārī? ərti unē martiy
- 11 (43) xww prxyy 'sptyh
xō parxē əspatē
- 12 (44) δβrtyy γwtk'm o 'rṭ
θəβarti γōt-kām. ərt
- 13 (45) qδ' tym 'yδč mry'rṭ
kaða tim ēdc məryārət
- 14 (46) swmbčyq γw't
sumbəcīk γəvāt,
- 15 (47) oo 'rty tym 'nyw o 100
ərti tim əniyu sət
- 16 (48) δyn'r zyrn δβr'h
ðēnār zern θəβara

M 135b 1A

V

- 1 (49) 'rtfyy pṭs'r
ərt-fē pətsār
- 2 (50) 'nyw myδ mry'rṭ
əniyu mēθ mərgārət
- 3 (51) swmbtḱ'm o 'rty
sumbd-kām. ərti
- 4 (52) xww mry'rṭy xpyδ'wnd
xō məryārət xēpθāvand
- 5 (53) m'yδ pwskfṭy ww 100
mēθ pu-skaβdē vu sət
- 6 (54) δyn'r zyrn tṽj o 'rṭšw

ḏēnār zern tōž, ert-əš-ō

7 (55) mry' rṭ n' swβṭ kw
meryārət nā-suβd kō

8 (56) 'nyw myδ s' r yxnyy
əniyu mēθ yaxnē

9 (57) p' rxs oo 'rṭy xwṭyy
pāraxs. erti xoti

10 (58) kww šf' r 'ṭy kww
kō šəfār əti kō

11 (59) nm' nyy pr' γṭ oo oo
nəmānē pərayd.

12 (60) 'rṭy x' γrβ' kt w' nw
erti xa γərβākt vānō

13 (61) xwyčq' wy δβr' nd kt
x'ēckāvē θəβarand kat

14 (62) xwnyy mrṭyy kyy wyspw
xōnē martiy ki vispu

15 (63) γnyy 'ṭy qmw' nčy'
γanē əti kərnəvāncyā

16 (64) γrβ' skwn oo xwṭy xčy . . .
γərβa-skun xoti xəci [tanbār] ...

So 18300 (T i T M 418)

R

1 ... 'rtyxw
erti xō

2 mr' z kw 'xtw s' r w' n' [kw ptyš]
mərāz kō xətu sār vānō pətīš-

3 kw' y ktβγ ywn' k 'βšy' ws
-kəvay kat-βay yunē əfšyāus

4 č' n' kw t' m' k ZKwy w' rčn' y
cānō tāmā əvī vārəcənī

5 kwsy wyn oo rtmy w' n' kw ps'
kōsī vēn, ʔrt-mē vānō pəsa

6 'YKZY čw 'rkh γrβ' [y oo]
kaδ-uti cu ark γərβī?

7 rtšy 'zw w' n' kw ptyškw' y

ʰrt-šē əzu vānō pətīškəvay

- 8 [k]t βγ wysph 'rkh čw [ZY]
kat-βaγ vispa ark cu-ti-
- 9 my tγw p pr'm'y rty s't wysp[h]
-mē təγu framāyī, ʰrti sāt vispa
- 10 γrβ'm oo rtmy č'n'kw kw x'n'kh
γərβam. ʰrt-mē cānō kō xānā
- 11 s'r šykr rty my wy'nhk
sār šīkar ʰrti-mē vīnā
- 12 pr'm'y zyty oo rty βy'r'k prm
frāmāy žəti. ʰrti βyārē pərəm
- 13 prw xypδ'w'nty prm'nh wyn'k
parō xēpθāvandī fərmān vīnā
- 14 zytw-δ'r'm rtšw'xtw w'n'[kw]
žətu-δāram. ʰrt-šu əxtu vānō
- 15 pδkh nym'y oo 'YKZY tγw ZK_n
pəδka nəmāy: kaδuti təγu əvən
- 16 [m]rty mr'z ptxr'yt-δ'r'y rtβ
martiy mərāz pətxrīt-δārī, ʰrt-ʰf
- 17 [čkn']čw pyδ'r mry'rt L' pr'm['yy]
cəkənacu pəδār məryārət nē frāmāyi

V

- 1 (18) [swβty p'rZYšy ZK wynkh zny]
suβdi pār-ti-šē xō vīnā žənē
- 2 (19) [prm''t δ]'r'y oo rty ZK_n
fərmāt-δārī? ʰrti əvən
- 3 (20) [mrty ZK] prxy 'spt'k δβ'rt'k
martiy xō parxē əspatē θəβartē
- 4 (21) γwtk'm oo rtkδ tym'yčw
γōt-kām. ʰrt-kaδ tim ēc
- 5 (22) [mr]γ'rt swmpčyk γw't rty
məryārət sumbəcīk γəvāt, ʰrti
- 6 (23) tym'nyw 100 δyn'r zyrm δβr'
tim əniyu sətu δēnār zern θəβara
- 7 (24) [p]ts'r'nyw myδ swmpt k'm
pətsār əniyu mēθ sumbd-kām.

- 8 (25) [rt]y ZK mry' rtyh xypδ' w' nt
 erti xō meryārətī xēpθāvand
- 9 (26) [ZK]h 100 δyn' 'r zyrn tw' z rt[y]
 xa səta δēnār zern tōž, erti-
- 10 (27) šy ZK mry' rt n' swβt kw
 -šē xō meryārət nā-suβd, kō
- 11 (28) 'nyw myδ s' r y' xyn' k p' r[xs]
 əniyu mēθ sār yaxənē pāraxs.
- 12 (29) oo rty xwty kw 'šβ' r ZY kw nm['n' k]
 erti xoti kō əšfār ət kō nəmānē
- 13 (30) pr' 'yt oo ZK mry' rt swmp' k
 pərāyd. xō meryārət-sumbē
- 14 (31) xwty ZK tnp' r xčy oo ZY 100 δyn' r
 xoti xō tanbār xəci. ət sət δēnār
- 15 (32) [zyrn] 100 srδ' k 'zw' nh
 zern sət-sarδē əžvān
- 16 (33) xčy oo ZY mry' rtyh xypδ' w' nt
 xəci. ət meryārətī xēpθāvand
- 17 (34) ZK rw' n ZY ZKh mry' rt sw[βty' k]
 xō rəvān. ət xa meryārət-suβdyāk
- 18 (35) [Z]K šyr' krtyh xčy oo č. ...
 xō šir-əkərtēyā xəci. ...

M 135 B II (T i T M 418 B II)

ǰ[

[

myδδ 3 pty' p βxšy
 myy[δδ pr] 'δryy [pty' p βxšy] . . .
 mēθ par °θrē pətyāp βaxši

R

1 xwtyy [
 xoti ...

2]t[]''δyy prw
 āδē parō

- 3 šyr'kty' [
širəktyā ...
- 4 oo 'rty xwnx xčyh
ər̥ti xuōnax xəci
- 5 'rt'[w] δ[yn]δ'ryy kyy
artāv dēndārē ki
- 6 γrβ '[y]δ[y]tyh čn
γarf ēdētī cən
- 7 t̥m' zrynčt̥ o 'ty kww
təma z'rēnjt, əti kō
- 8 wšt̥m' xs''r
vəšt̥māx sār
- 9 r'dd̥t'k βw̥t̥ oo 'rty
rāθtāk βōt. ər̥ti
- 10 kδδryy šm'x nγwš'kt̥
kəθrē šəmāx nəγōšakt̥
- 11 s'r frm'y m w'nw
sār fərmāyam vānō
- 12 'tyfn čn t'w 'ty
ət̥i-fan cən tāv ət̥i
- 13 z'wr β'tk'm r'mnd
zāvər βāt-kām rāmand
- 14 'ndwxsδ' pr xypδδ
andosθa par xēpəθ
- 15 rw'nyy fr̥try' o 'ty
rəvānī fartəryā. ət̥i
- 16 mn' frm''n o 'ty
məna fərmān. ət̥i
- 17 [pšt'wn pr] [']šy'h
pəštāvan par əšyā
- 18 δ'rδ' oo 't[y] mw[nw]
dārθa, ət̥i munō
- 19 wyzryy r'dd̥ 'tyy
vəzrē rāθ, ət̥i
- 20 ršt̥yy q'rpδ kyy
raštē kārpaθ ki
- 21 šm'x 'nš[t]t̥δ'rm

šəməx anštāt-δāram

- 22 čw 'ty xwtyh xčy
cu əti xoti xəci
- 23 'zprt dyyn oo 'rtyy
əzpart δēn. ərti
- 24 pr xyδ q 'rpδδ
par xəδ kārpaθ
- 25 'ndwxsδ' w''nw
andoxsθa vānō
- 26 'ty mn' pryw kww
əti məna pərēv kō
- 27 ''ykw[nč]yq jw'n
āyəkunjīk žəvān
- 28 pryysδ' oo wyδp'ty
pərēšθa. vēδpāī
- 29 sytm'n nγwš'kt
saydəmān nəγōšākt
- 30 šyr wyγwšnd o 'ty
šir vīγušand. əti
- 31 xwsnd 'kt'nd prw
xusand əktand parō
- 32 βγ'nyk wy'βrtyy
βayānīk vəyāβərtē
- 33 'ty pw 'rγ frm'n
əti pu-ary fərmān
- 34 čw čn fryšty βγγ
cu cən frēštē βayē
- 35 mrym'ny ptywštδ'rnd
mār-mānī pətyušt_u-dārand.
- 36 'rty j' m nm'č
ərti žām nəmāc
- 37 βrtδ'rnd o 'tyh
βərt_u-dārand. əti
- 38 'βznw ptyčxšnd . . .
əβažənu pətīcaxšand . . .
- 39 myyδδ pr 3 pty'p βxšy
mēθ par °θrē pətyāp βaxši

- 40 'rty ʈym fryʂtyy
ərti tim frēʂtē
- 41 βɣy m'rym''ny
βayi mār-mānī
- 42 m'yδδ frm'ʈδ'rʈ
mēθ fərmāt-δārt
- 43 oo kʈ wnyy ɣrβ'k'ʈy
kat vənē ɣərβāk əti
- 44 fryyrw'n''δyy myyδ
frīrəvān ādē mēθ
- 45 prw 3 pty'p βxšy
parō əθrē pətyāp βaxši
- 46 ɣwʈ oo 1 prw xwʈ'wʈ
ɣōt. ēv parō xotāvt
- 47 'xš'wnd'rtyʈ
əxšāvəndārtī
- 48 'sp's w'nw'ʈy
əspās vānō əti
- 49 'xwšndyy skwynd
əxušandē əskəvənd
- 50 frm nyy''zyry o'ʈy
farn nē āzirē, əti
- 51 zβnd'nfr'sy nyy
zəβand anfrāsē nē
- 52 qwnynd oo δβtyq
kunēnd. δəβdīk
- 53 pty'p pr ktyβryk
pətyāp par katēβarīk
- 54 'rk'ndwxsyy prw
ark andoxsē, parō
- 55 'kštyy pr'qndyy
əkštē pərākandē,
- 56 β'ɣ pʈrk'n xryč
βāɣ pətərəkān, xrič
- 57 'ty pr'δn w'nw'ʈy
əti pərādan, vānō əti
- 58 x'n'jɣʈ' wβyy oo

- xānā žəyḏā uβē,
 59 'tyḥ wδw 'jwnd
 əti vaδu āžōnd
 60 βj'wq nyy wβynd
 βəžōk nē uβēnd,
 61 oo 'ty ms pnd fry
 əti mas pand frī
 62 šyrxwzyy 'δyḥ
 šīrxōzē āḏē
 63 'spxšt' wβyy oo . . .
 əspaxšta uβē.

From the Prologue of Burzōyag

مثل تاجر والضارب بالصبح

زعموا أنّ تاجراً كان له جوهراً كبيرٌ ثمّينٌ، فاستأجر رجلاً لثقبه وحمله بمئة دينار ليومه ذلك. فاضلّق به إلى بيته، فلما قعد إذا هو بصبح موضوع في ناحية البيت فقال التاجر لصاحبه: هل تضرب بالصبح .

قال: وفوق ذلك .

قال: فدونك .

فتناول الرجل الصبح وكان به ماهراً فلم يزل يُسمعه من صوت جيد وصوت مصيب حتى أمسى وترك سفظ جوهره مفتوحاً وأقبل على الضرب واللّهو. فلما أمسى قال الرجل للتاجر: مُز بأجرتي .

فقال: ما عملت شيئاً فتأخذ أجرتي .

قال: عملت ما أمرتني أن أعمل. فوّقه مئة دينار وبقي جوهره غير متقوب.

*

• گويند: بازرگانی بود و جواهر بسیار داشت مردی را به سد دينار مزدور گرفت از برای سفته کردن. آن مزدور چندان که در خانه بازرگان به نشست، چنگی دید بهتر. سوی آن به نگریست.

بازرگان پرسید که: دانی زدن؟

گفت: دانم.

و در آن مهارتی داشت. بازرگان فرمود: به زن!

^۹ . کتاب کلیله و دمنه، لويس شيخو، بيروت، ۱۹۷۳، ۴۳-۴۴.

^{۱۰} . کتاب کلیله و دمنه، نصرالله بن محمد بن عبدالحمید منشی، ع. قریب، تهران، ۱۳۴۵، ۵۲.

پس آن مزدور چنگ برداشت و سماع خوش آغاز نهاد. بازرگان در آن نشاط مشغول شد، و سفت جواهر گشاده به گذاشت. چون روز به آخر رسید، مزدور اجرت خواست. بازرگان گفت: جواهر برقرار است، کارِ ناکرده را مزد نه باید.

فی الجملة چندان که به گفت مفید نیامد. مزدور در لجاج آمد، گفت: مزدورِ تو بودم، آن چه فرمودی کردم تا آخر روز.

بازرگان به ضرورت از عهده مقرر بیرون آمد، متحیر به ماند، روزگار ضایع و مال هدر و جواهر پریشان و مؤنت باقی.

*

^{۱۱}مردی بازرگان بوده است و جوهری قیمتی داشت. مردی نگیسای را گفت که: امروز این رنج بر خود گیر و این جوهر را به سنب و سد دینار به ستان!

گفت که: روا بود. من خود را امروز به سد دینار مزد به تو دادم.

گفت: شاید.

بازرگان برخاست و به خانه حکاک رفت. دید در گوشه خانه وی چنگی نهاده. گفت: تو این دانی زدن؟

گفت: آری.

گفت: بر گیر و به زن!

به زد. بازرگان را خوش آمد، و به عشرت مشغول شد، تا شب در آمد. چون دیگر روز شد، حکاک گفت: بیای و سد دینار من به ده!

بازرگان گفت که: گوهر من هنوز ناسفته است.

حکاک گفت: من مزدورِ تو بودم، آن چه فرمودی کردم.

به حاکم رفتند. حاکم به فرمود که: کارِ تو کرد، مزدش به ده!

حکاک زر بر گرفت، و گوهر ناسفته به ماند. تا معلوم گردد که هر کسی که کار فریضه خود به گذارد و روی به آن کار کرد که زیادتى لهو و عشرت دنیا بود، عمرش به سر رود و هیچ بهره ای بر نه دارد.

From the Ēvēn of Ardašēr¹²

فقسّمنا النهار أربعة أقسام. فقسا لمناجات الربّ وذلك في أوّل دخول النهار وذهاب الليل الى أن يظهر سلطان الشمس. وقسا للنظر في أبواب الملوك وتأدية حقوق الأخوان وتحريك الجوارح بالانتشار. وذلك الى أن يرد المقيّل الى الرجل. وقسا للنظر في وجوه الأهل والملاطفة لهم الى أن يتدلّى قرن

^{۱۱}. داستانهای بیدپای، محمد بن عبدالله بخاری، تهران، ۱۳۶۱، ۶۴-۶۵.

^{۱۲}. آیین لاردشیر، ۱۵۶-۱۵۷.

الشمس. وقسم للنفس اما لاهيا واما منفرغا غير لاه ولا مزون تخص نفسك من اهلك بأحيم اليك فان تجاوزت الاهل فباؤد أخوانك غير حامل على نفسك هما ولا تاركا مع ذلك حسن الفكر في حسن الأمور. فان دخل في ذلك شخص فالى رحب الوجوه اليك في حال انبساط و سرور من مطعم أو مشرب أو لقاء صديق حبيب أو زيارة ملك مكرم ولنفسك من نفسك حظ له جمعت الأهل والمال واستهدت الأخوان. وهو قسم نفسك ان يدخل اول الليل ويودعك آخر النهار. فاذا دخل الليل فأهلك أولى (بأن) يليك. ...

From the Book of Kāvus¹³

«شبانروزی بیست و چهار ساعت [باشد، چنان باید که از این بیست و چهار ساعت] دو بهر بیدار باشی، و بهری خفته. هشت ساعت به طاعتِ خدای و به کدخداییِ خود مشغول باید بودن؛ و هشت ساعت به طیبیت و عشرت و تازه داشتنِ روحِ خویش؛ و هشت ساعت به باید آرمیدن رسمِ محتشمان و منعمان چنان است که تابستان نیمروز به قیلوله روند، باشد که خسبند یا نه. اما آن طریقِ تنعم است. چنان که در رسم است یک ساعت بیاسایند، و اگر نه با کسی که وقتِ ایشان با وی خوش بود به خلوت همی باشند تا آفتاب فرو گردد و گرما به شکند، و آن گاه بیرون آیند ... پگاه خاستن عادت باید کردن. چنان باید که پیش از آفتاب برخیزی که وقتِ طلوع باشد تو فریزه خدای به گزارده باشی. ... آن گاه آغازِ شغلهایِ خویش کن.»